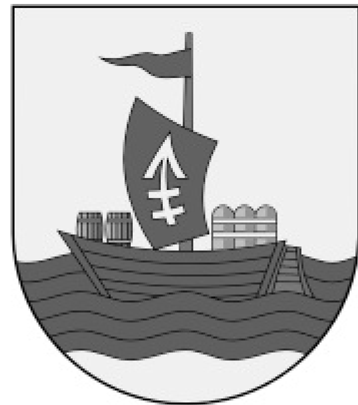
КРЫВІНКА

КАСТРЫЧНІК
№ 16 (170)
2015 год

ІНФАРМАЦЫЙНА-КУЛЬТУРНАЯ ГАЗЕТА БЕШАНКОВІЦКАГА РАЁНА

МЕРКАВАННЕ РЭДАКТАРА

ШЛЯХ У НІКУДЫ

Паслявыбарны час бедны на падзеі. Здаецца, што ўсё, вартае ўвазе, ужо адбылося. Прэзыдэнта абралі, пацвердзілі свой шлях … А куды, уласна кажучы, мы ідзём?

Бешанковіцкі раён – адзін з лідэраў каля выбарчай урны. 99,2% – прыйшлі на выбарчыя ўчасткі, і амаль усе як адзін прагаласавалі "за адзіна правільны шлях". Нягледзечы на тое, што прыстойнай работы ў Бешанковічах не знайсці днём з агнём. Дзе б плацілі хаця б сяраднерэспубліканскія 6,5 млн. (Такія вакансіі не выстаўляюцца ў банк дадзеных, а разбіраюцца сярод вузкага кола родзічаў-знеёмых.) Нягледзечы на тое, што з пачатку года ў раёне заробкі імкліва валяцца ўніз, імклівей, чым на ўсіх суседзяў. Нягледзечы на тое, што ўсе передвыбарныя абяцанкі-цацанкі так імі і засталіся.

Але ж Бешанковіцкі раён сёння адзін з абласных лідэраў. Па лічбах. Па ўраджайнасці, мясу і малаку. Так ацэньваюць нашыя поспехі зверху. І хоць тыя поспехі больш чым сціплыя па сусветных мерках, у іншых раёнах Віцебшчыны справы ідуць горш. Але ж і ў нашым перадавым раёне – сціплыя заробкі, якія не вышэйшыя за заробкі ў іншых раёнах.

Наш канёк у апошнія гады, за што раён і атрымаў плюс па малаку – новыя малочныя комплексы на 500 – 1000 галоў кароў. Кажуць, за імі будучыня. А ветэрынары ў адзін голас плачуць: гэта канец усяму. Бо калі ўваліцца нейкая зараза, тыпу афрыканскай чумы ў свіней, комплексы выбухнуць, як атамная бомба.

І, наогул, уся калгасная сістэма – гэта бомба запаволенага дзеяння. Бо яна не нясе тут працуючым аніякай светлай будучыні. А наадварот калечыць людзей. Працуючыя тут змушаны перабівацца з пустога ў парожняе. Нізкія заробкі, павальнае п'янства, крадзёж – пастаянныя спадарожнікі беларускай сельскай гаспадаркі эпохі Лукашэнкі.

Вы спытаеце, а як жа інакш? Якім шляхам нам пайсці, каб гэтыя рудыменты сацыялізма зліквідаваць?

Шляхоў ёсць шмат. Не сакрэт, што ўся Еўропа трымаецца на прыватнай уласнасці ў сельскай гаспадарцы. Прыкладам, у Швецыі, Нарвегіі ці Фінляндыі фермы невялікія. Скажам, у Швецыі налічваецца больш за 110 000 ферм з 20 галовамі кароў і сярэдняй зямельнай плошчай 40 га. Але каровы там з прадуктыўнасцю 6500–7000 кг малака.

Наша даярка доіць 50 галоў ці 250 галоў, але ж за 4 – 5 мільёнаў штомесяц. А шведскі фермер са сваіх 20 кароў атрымоўвае мінімум 40 – 50 мільёнаў.

Але на такія рэформы, якія зробяць калгасніка ўласнікам, багатым чалавекам, гаспадаром свайго жыцця, Лукашэнка ніколі не пойдзе. Уласнікам не пакамандуеш. Яго не загоніш на датэрміновае галасаванне. І куды падзець такую армію чыноўнікаў-вертыкальшчыкаў, якія забяспечваюць "элегантныя перамогі" на выбарах?

"Б'юць па спіне цапы,
зрок засцілае мліва,
а ты, народ, цярпі,
раз ты такі цярплівы.
Твой дзеляць каравай,
твае ламаюць жорны,
а ты, народ, трывай,
раз ты такі пакорны…"

Лепш за Генадзя Бураўкіна і не скажаш.

Г.Станкевіч

* * *

Сёння раніцай светлай
паміж зорак плылі
курсам з восені ў лета
жураўлі, жураўлі.

З цемнаты апраметнай
без цяпла і людзей
падаў крык, як праменьчык,
на сцяжынкі надзей.

Быццам твой непаўторны
голас мне прагучаў:
раптам знік смутак чорны,
адступіўся адчай.

Так на волкім світанні
ціха сонца ўстае
і дарогам расстайным
гімн сустрэчы пяе.

Так у небе туманным
зорны б'ецца прыбой,
так у сэрца падманам
урываецца боль.

І яно, ў смутку ночы
не знайшоўшы дарог,
прымыкае аднойчы
да птушынных чарод.

Сёння раніцай светлай
паміж зорак плылі
курсам з восені ў лета
жураўлі, жураўлі.

Мне чамусь гэтым ранкам,
калі крык іхні сціх,
захацелася раптам
далучыцца да іх.

Г.Станкевіч

КУЛЬТУРА

КОНКУРС ДЛЯ АМАТАРАЎ

Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі аб'явіла аб правядзенні конкурсу «Новыя імёны Беларусі-2016», які пройдзе з лістапада 2015 па май 2016 г.

Для ўдзелу ў раённым этапе конкурсу, які пройдзе ў перыяд з 1-га снежня 2015 па 31-га студзеня 2016, да 1-га снежня 2015 трэба падаць заяўку на адрас раённага аб'яднання прафсаюзаў.

Конкурс робіцца ў мэтах далучэння чалавека працы да культурнага, здаровага вольнага часу, выхавання пачуцця патрыятызму і папулярызацыі аматарскай мастацкай творчасці працоўных, актывізацыі культурна-масавай работы ў працоўных калектывах і павышэння матывацыі сяброўства ў прафсаюзах.

У конкурсе могуць прымаць удзел члены прафсаюзаў - прадстаўнікі працоўных калектываў - без узроставых абмежаванняў.

Конкурс праводзіцца ў чатыры этапы - адборачны (у працоўных калектывах), раённы, абласны і рэспубліканскі. Пераможцы на кожным этапе будуць вызначаны ў дзвюх намінацыях: выяўленчае і дэкаратыўна-прыкладное мастацтва (жывапіс, скульптура, графіка, мастацкая фатаграфія і інш.) і сцэнічная творчасць (вакальная, харэаграфічная, тэатральная, інструментальная і інш.).

beshenkovichi.vitebsk-region

Партал твайго горада: http://beshankovichy.by

НАША ЖЫЦЦЁ

ПШЫК НА 300 МІЛЬЁНАЎ

Планы беларускіх уладаў па неверагоднага ўзбагачэнні казны абгарнуліся пшыкам. А так усё грандыёзна пачыналася!..

Годтаму Аляксандр Лукашэнка гласна абвясціў: 500 тысяч працаздольных грамадзян сядзяць на шыі ў дзяржавы. І заключыў «сацыяльнага ўтрымантства быць не павінна", нагадвае gazetaby.com.

Чыноўнікі тут жа ўзялі пад казырок, ужо падлічваючы ўгалавеневерагодныя прыбыткі, якія можна займець з такога полчышча «дармаедаў». Год працы розных ведамстваў і міністэрстваў, сотні паперак, праектаў, незлічоныя прэс-канферэнцыі, на якіх усе каму не лянота таўравалі гэтую «больку» на целе грамадства, абуджаючы ў душах грамадзян няўхільнасць смагу справядлівасці - і як вынік - прыняты закон.

І вось вынік усіх гэтых прац: па дадзеных Міністэрства па падатках і зборах з 1-га жніўня па 1-га кастрычніка ў падатковую інспекцыю падалі апавяшчэння аб няўдзеле ў фінансаванні дзяржаўных расходаў 103 (!) чалавекі. 103! Замест абвешчаных 500 тысяч! І гэта па ўсёй Беларусі!

Як паведамляе міністэрства, сума збору, прад'яўленая грамадзянам да выплаты, склала Br 314,5 млн. Гэта значыць на дармаедах наша дзяржава разбагацела на цэлых 18 тысяч долараў. Вось гэта, трэба сказаць, размах!

Ды калі падлічыць выдаткі, якія склаліся за год працы ўсіх чыноўнікаў, якія ўдзельнічалі ў гэтым працэсе, сума апынецца несувымерна большай. Ды што граху таіць, нават канцтавары, напэўна, не акупіцца.

У студзені Аляксандр Лукашэнка, заклікаючы да сумлення дармаедаў, запытваў: «Таму дзяржава мае права з іх запытацца: за чый кошт вы, спадары, будзеце жыць?»

Падобна на тое, сёння гэтае пытанне варта было б пераадрасаваць ў адваротны бок. Тым людзям, мудрае кіраўніцтва якіх ператварае іх грандыёзныя задумы ў адзін вялікі пшык.

"Народная воля"

НАВІНЫ ЭКАНОМІКІ

НАШ РАЁН ПА ЗАРОБКАХ – АЎТСАЙДАР

Віцебскі абласны статыстычны камітэт апублікаваў дадзеныя пра заробкі ў раёнах вобласці за верасень 2015 года.

Заробак за дзевяць месяцаў у Бешанковіцкім раёне складае 93,7% ад заробка за мінулы год – гэта найніжэйшы паказчык па вобласці. Гэта значыць, што ў нашым раёне адбылося найбольшае падзенне заробка сярод усіх раёнаў вобласці.

Сярэдні заробак па Бешанковіцкаму раёну паводле афіцыйных дадзеных склаў 4 787 403 рублі. Але невядома, якая частка работнікаў атрымлівае такі сярэдні заробак. Бо заробак чыноўніка ў 12 мільёнаў і трох працаўнікоў па 3 млн. амаль і даюць сярэдні іх заробак у 4,7 млн. рублёў. Ніжэйшыя заробкі ў вобласці зафіксаваны толькі ў Браслаўскім, Міёрскім, Вушацкім, Шаркаўшчынскім, Сенненскім і Гарадоцкім раёнах.

Пры гэтым сярэдні заробак па Віцебскай вобласці ў верасні склаў 5 907 041 рубель, а самы высокі сярэдні заробак быў у г. Наваполацку – 8 092 794 рублі, а ў г. Віцебску – 6 274 137 рублёў. Сярод сельскіх раёнаў самы высокі сярэдні заробак у Віцебскім раёне – 5 721 303 рублі.

Адначасова з гэтым Віцебская вобласць у агульнанацыянальным рэйтынгу сярэдніх заробкаў за верасень апынулася ўпершыню на перадапошнім месцы, прапусціўшы наперад Брэскую вобласць.

Сярэдні заробак па Віцебшчыне, у параўнанні са жніўнем, зменшыўся на 193 тысячы рублёў, а ў Берасцейскай вобласці зменшыўся толькі на 68 тысяч. Ніжэй Віцебскай вобласці, якая паводле дадзеных аблкамісіі амаль аднадушна галасавала за дзейнага кіраўніка краіны, толькі Магілёўская вобласць – 5 906 946 рублёў – менш на незаўважную тысячу рублёў ад заробкаў нашага рэгіёна – 5 907 041.

А.Тутэйшы

НАВІНЫ СПОРТА

ВЫНІКІ ФУТБОЛЬНАГА ЧЭМПІЯНАТА

Каманда г.п.Бешанковічы, якая пяць гадоў не ўдзельнічала ў абласных спаборніцтвах, нарэшце вырашыла на «людзей паглядзець і сябе паказаць». У моцнай па складзе групе «А», дзе гулялі футбалісты раённага цэнтра, ёсць на што паглядзець і ў каго павучыцца, але вось на кошт таго, каб сябе паказаць - атрымалася не вельмі.

Дэбют нававабранцаў ў турніры выдаўся няўдалым. Першы настаўнік і экзаменатар бешанкоўцаў дзеючы чэмпіён вобласці «Днепр» (Дуброўна) хутка вызначыў прыярытэты, буйна была прайграна гульня і ў Шуміліна - 1: 6. І калі на каманду «рукой махнулі», яна выдала шэраг нядрэнных паядынкаў.

У актыў «Бешанковічаў» можна занесці дзве мінімальна прайграныя сустрэчы з «Дынама» (Лёзна) і гульню другога круга з «Шуміліна». Вось як была ацэненая гэтая гульня ў групе «ВК»: - «Бешанковічы - Шуміліна 2:3. Што тое, нам пакуль не шанцуе. Гульня была роўная. Даволі спакойная. Можна сказаць гульня варатароў. Хто больш памылак дапусціць. Мы пакуль памыляемся больш. Парадаваў сольны праход і гол Сяргея Турыка. Пачалі забіваць і пачалі змагацца ». Нядрэнна эпізодамі глядзелася гульня каманды і ў гасцявым матчы з «Нівай» (Талачын).

Радуе тое, што пасля серыі няўдалых гульняў (буйных паражэнняў), каманда працягвала гуляць, шукаць аптымальны склад, найграваць яго, знаёміцца з супернікамі - набірацца вопыту, вучачыся на сваіх памылках.

Адзінае тэхнічнае паражэнне «Бешанковічаў» датавана восьмым турам, калі каманда не змагла сабраць склад на ... хатні паядынак з «Праменем» (Гарадок).

По просьбе сайта аб Бешанковіцкай камандзе распавёў яе арганізатар і натхніцель Аляксандр Ерашоў:

- «За «Бешанковічы» гулялі хлопцы не прафесіяналы, частка мясцовых футбалістаў, частка віцебскіх МЧСнікаў. Мы проста прыглядалі аптымальны склад, перабіралі людзей, і сваіх, і прыезджых.

Справа ў тым, што футбола ў нас не было ніколі, і мы адкрылі пры ФСК групу дзяцей, можа, яшчэ адну адкрыем, таму мы хочам гэта ўсё трохі зрушыць з «мёртвай кропкі», і ў будучыні ўжо абапірацца на сваіх хлопцаў.

Задача на сезон была адна: пасля 5-ці ці 6-гадовага няўдзелу ў дадзеным мерапрыемстве, сабраць і выставіць каманду, пагуляць у чэмпіянаце. Праблемы ўзнікалі па ходзе чэмпіянату, спачатку трэба было сабраць людзей, потым набыць форму, вырашыць некаторыя фінансавыя пытанні. Гэта нам удалося. Сістэма розыгрышу прымальная. Вось толькі група наша, ну ўжо вельмі моцная апынулася. Практычна ўсе каманды высокага ўзроўню. Мы пакуль адстаем, але зрабілі свае высновы, перагледзім склад, даўкамплектуемся і ў новым годзе падыдзем да гэтай справы больш адказна».

Мы ж пажадаем спадару Ерашову і ягонай камандзе поспехаў, удачы і перамог у новым сезоне, і выкладзем не вельмі «прыгожыя» лічбы пра выступ ФК «Бешанковічы»:

- Усяго гульняў - 13;
- Усяго забіта - 11 галоў;
- Забіта ў дамашніх гульнях - 6;
- Забіта ў гасцях - 5;
- Усяго прапушчана - 88;
- Прапушчана дома - 44;
- Прапушчана ў гасцях - 44;
- Перамог у сезоне не было;
- Самае буйное паражэнне - 0:11 - Днепр (Дуброўна);
- Аўтагол - 4;
- Папярэджанняў - 14;
- Выдаленняў - 2;
- Гульцоў выступала - 39;
- Наведвальнасць - 1180 гледачоў.

Яшчэ некалькі рэкордаў носяць «цэтлік» «зроблена ў Бешанковічах»: ФК «Бешанковічы» стаў самай адвоішчнай камандай чэмпіянату, у яе прысутнасці гледачы ўбачылі 99 забітых мячоў, і стала камандай, у вароты якой было прызначана больш за ўсіх пенальці - 8.

infootbal.me

НАВІНЫ ДАІ

3400 ВАДЗІЦЕЛЯЎ ПАД ГРАДУСАМ

19-га кастрычніка жыхары Віцебска ў гадзіну пік сталі сведкамі пагоні.

Супрацоўнікі ДАІ на службовым аўто праследавалі "Ладу" з нецвярозым кіроўцам за рулём. На патрабаванне спыніцца парушальнік рэагаваў павелічэннем хуткасці, але быў перахоплены.

Ліхачом аказаўся 28-гадовы жыхар Віцебска без пасведчання кіроўцы. Уладальнік "Лады", які знаходзіўся на пасажырскім сядзенні, таксама быў п'яны. На парушальнікаў складзена некалькі адміністрацыйных пратаколаў. Цяжар пакарання вызначыць суд.

Васіль Чэпік, інспектар аддзялення агітацыі і прапаганды ДАІ УУС Віцебскага аблвыканкама: «Праблема кіравання транспартным сродкам у стане алкагольнага ап'янення застаецца па-ранейшаму актуальнай. Толькі ў гэтым годзе супрацоўнікамі ДАІ ў Віцебскай вобласці затрымана больш 3400 вадзіцеляў у стане алкагольнага ап'янення, з іх 186 паўторна».

Упаўночным рэгіёне ў гэтым годзе па віне п'яных кіроўцаў здзейснена 38 дарожна-транспартных здарэнняў, у якіх 12 чалавек загінулі, 48 атрымалі раненні.

БТ

ЛЯСНАЯ ГАСПАДАРКА

НАШ ЛЯСГАС – НЕ Ў ЛІДЭРАХ

Лесапераапрацоўка - рэальная крыніца атрымання валюты, і гэты кірунак павінна быць у прыярытэце развіцця раёнаў. Такое меркаванне выказаў 22-га кастрычніка на пасяджэнні Віцебскага аблвыканкама яго старшыня Мікалай Шарстнёў.

Выслухаўшы справаздачу аб выніках працы лесагаспадарчай галіны і перспектывы яе развіцця, губернатар адзначыў, што ў параўнанні з сельскай гаспадаркай або прамысловасцю ў лясной галіны сітуацыя больш радасная. Тут у асноўным выконваюцца паказчыкі, шмат станоўчых лічбаў, аднак выручка за 9 месяцаў бягучага года складае толькі 101% да аналагічнага перыяду 2014 года.

"Вось гэта нашы рэальныя поспехі. І выхваляцца тут няма чым. Больш за тое, многія лясгасы ня дасягнулі і леташніх вынікаў - Ушацкі абваліўся да 52%, Дрэтуньскі - да 75%. Так быць не павінна, - пераканаыны кіраўнік вобласці. - Па гэтай тэме ў бліжэйшы час правядзем нараду, разгледзім сітуацыю па кожнаму раёну. Лесапераапрацоўка - сёння рэальны крыніца для атрымання прыбытку, у першую чаргу валюты, якая нам неабходная для павышэння жыццёвага ўзроўню і дабрабыту насельніцтва. Гэты кірунак павінен быць у прыярытэце развіцця раёнаў".

Губернатар са шкадаваннем адзначыў, што ў цяперашні спрыяльны для галіны год па ўмовах надвор'я і сітуацыі, якая склалася на знешнім рынку ў рэгіёне практычна нічога не зроблена для павелічэння аб'ёмаў рэалізацыі прадукцыі. "Неабходна было працаваць у тры змены, зарабляць грошы і ўкладваць іх у развіццё базы. Але гэтымі пытаннямі на месцах ніхто не займаецца, і рэзервы застаюцца не рэалізаванымі", - сказаў Мікалай Шарстнёў.

У сувязі з гэтым губернатар паставіў задачу ўзяць на ўлік кожны цэх дрэвапераапрацоўкі ў раёнах, ацаніць яго рэальныя магчымасці вытворчасці і фактычныя аб'ёмы і прывесці ўсё ў адпаведнасць. На думку Мікалая Шарстнёва, неабходна павялічыць аб'ёмы вытворчасці, а значыць і продажаў, у тры разы. "Варта паглядзець у разрэзе кожнага лесагаспадарчага прадпрыемства на яго рэальныя магчымасці і вызначыць, чым яно можа займацца, каб максімальна павялічыць прыбытковую частку", - рэзюмаваў кіраўнік вобласці. Першы намеснік міністра лясной гаспадаркі Аляксандр Кулік, які прысутнічаў на пасяджэнні, у сваю чаргу адзначыў, што Віцебская вобласць па паказчыках развіцця лесагаспадарчай галіны знаходзіцца ў "залатой сярэдзіне" рэспублікі, відавочныя і поспехі апошніх гадоў. "Тое, што было гады чатыры таму, і тое, што ёсць зараз, - гэта дзве вялікія розніцы. Па развіцці гадавальнікаў рэгіён здзейсніў сур'ёзны рывок, але экспарт лесапасадачнага матэрыялу пакуль на невысокім узроўні", - сказаў прадстаўнік Міністэрства.

Ён падкрэсліў, што ў галіне сітуацыя складваецца нераўнамерна. "У той час як Бягомльскі і Аршанскі лясгасы ўпэўнена ідуць наперад і па дрэваапрацоўцы, і па лесанарыхтоўцы, і па экспарце, іншыя "мінусоўцы"- такіх лясгасаў у рэгіёне восем.

"Віцебская вобласць лічыцца самай лясістай, самай багатай па наяўнасці звера, адной з самых лепшых па ліміце адстрэлу. Разам з тым даходы ад палявання знаходзяцца толькі на чацвёртым месцы пасля Мінскай, Гомельскай, Брэсцкай абласцей", - рэзюмаваў Аляксандр Кулік.

Народныя навіны Віцебска

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА

НАЙВЫШЭЙШАЯ УРАДЖАЙНАСЦЬ БУЛЬБЫ – НА ВІЦЕБШЧЫНЕ

Аграрыі Віцебскай вобласці завяршаюць уборку бульбы з самай высокай па рэспубліцы ураджайнасцю ў 283 ц / га. Пра гэта карэспандэнту БелТА паведамілі ў камітэце па сельскай гаспадарцы і харчаванню аблвыканкама.

У рэгіёне ўбрана 99,4% плошчаў бульбы (3 тыс. 663 га) і накапана 104 тыс. тон клубняў. Сярэдняя ўраджайнасць культуры перавышае 283 ц / га. "Гэта самы высокі паказчык сярод рэгіёнаў - у сярэднім па рэспубліцы ўраджайнасць складае 218 ц / га. У параўнанні з мінулым годам аддача з бульбяных палёў вобласці павялічылася амаль на 50 ц / га", - адзначылі ў камітэце. Там дадалі, што ўборка бульбы ў рэгіёне будзе цалкам завершана праз 1-2 дня.

Абсалютным рэкардсменам сярод бульбаводчых арганізацый вобласці з'яўляецца Талачынскі кансервавы завод - ураджайнасць другога хлеба тут складае 534,5 ц / га. "Такая аддача з аднаго гектара - лепшы паказчык не толькі ў рэгіёне, але і ў рэспубліцы", - падкрэслілі ў аблсельгасхарчы. З палёў кансервавага завода сабрана больш за 48 тыс. тон бульбы - гэта амаль палова ўсяго ўраджаю вобласці.

Ураджайнасць больш за 300 ц / га маюць некалькі гаспадарак рэгіёну, у тым ліку сялянска-фермерская гаспадарка "Крыніца" Шумілінскага раёна (337 ц / га), сельгаспрадпрыемства "Альгоўскае" Віцебскага раёна (331 ц / га) і сялянска-фермерская гаспадарка "Вармас" Віцебскага раёна (314 ц / га), ААТ "Прудзінкі" Верхнядзвінскага раёна (302 ц / га).

Гаворачы аб уборцы ўраджаю ў цэлым, спецыялісты падкрэслілі, што гэтыя работы ў рэгіёне ўжо практычна завершаны: засталося прыбраць лён з 300 га, кукурузу - з 4 000 га і сабраць капусту з 10 га.

Асноўныя сілы аграрыяў цяпер сканцэнтраваныя на ўздыме зябліва. Тэхніка прайшла 69 тыс. га, або 24% ад запланаваных плошчаў.

Алёна Ціханава
БелТА

АБ'ЯВА

• Каб атрымліваць кожны нумар газеты «Крывінка» паведаміце рэдакцыі аб гэтым. Калі не жадаеце атрымліваць газету, то патэлефануйце.

• Калі прачыталі "Крывінку", то калі ласка, перадайце знаёмым.

• Наша газета стала размяшчаецца на партале http://kamunikat.org, дзе зацікаўленыя грамадзяне могуць яе спампаваць са старонкі: http://kamnikat.org/kryvinka.html каталагу "Пэрыёдыка" для далейшага выкарыстання яшчэ да з'яўлення газеты на паперы.

“ЭЛЕГАНТНАЯ ПЕРАМОГА”

КАЛІ ГАЛОЎНАЕ НЕ ЗАРПЛАТА, ДЫК ШТО?

Чарговая «элегантная перамога» ўпершыню была здабытая ва ўмовах падзення даходаў насельніцтва. Чаму парушылася звыклая залежнасць паміж дынамікай даходаў насельніцтва і дынамікай рэйтынгу? Змянілася сітуацыя.

Размаўляць з выпадковымі спадарожніцамі — мая слабасць. Прыклад такой слабасці быў прыведзены ў «Азбуцы паліталогіі» пад назвай «Рэванш правага паўшар’я». Гэтым разам мая спадарожніца ў хуткім цягніку «Мінск — Санкт-Пецярбург» — заслужаная настаўніца Расіі. Пасля абмену рытуальнымі прывітаннямі наша гутарка плаўна трансфармуецца ў інтэрв’ю: я задаю пытанні, спадарожніца адказвае.

Усе мы ва ўласных вачах маем добрую рэпутацыю, статус жа заслужанай настаўніцы робіць тэматыку маіх пытанняў практычна неабсяжнай. Натуральна, ад праблем канкрэтнай школы мы паднімаемся да ўзроўню арганізацыі сярэдняй адукацыі ў маштабах краіны. А дзе краіна — там і палітыка.

Мая спадарожніца ўзгадала прэзідэнцкія выбары 1996 года: «Я тады працавала ў выбарчай камісіі. На нас так ціснулі, так ціснулі! А куды падзенешся!»…

Вычарпанне ранейшага кантракта

Наступствы дзейнасці сацыяльнай эліты, якая ў сваім асабістым жыцці кіруецца прынцыпам: «А дзе падзецца! Нічога не паробіш!», фіксуюцца сёння ў Беларусі як на побытавым узроўні, так і пры правядзенні сацапытанняў.

Звернемся да практыкі, якая, як вядома, з’яўляецца крытэрам ісціны. У 1994 годзе ў першым туры прэзідэнцкіх выбараў за квартэт прасавецкіх кандыдатаў (А. Дубко, В. Кебіч, А. Лукашэнка і У. Новікаў) прагаласавала 37% выбаршчыкаў ва ўзроставай групе ад 18 да 29 гадоў і 71% ва ўзроставай групе 60 гадоў і старэй. Здавалася б, такія суадносіны азначаюць, што час будзе працаваць супраць адзінага палітыка (АП). Але што мы маем па факце? А па факце мы маем адносна стабільную структуру беларускага электарату: 2001 г. — 30% vs. 81%, 2006 г. — 37% vs. 80% і 2010 г. — 31% vs. 73% (НІСЭПД).

За 2015 год дадзеныя пакуль адсутнічаюць, але чакаць прынцыпова іншых суадносін не даводзіцца. Электаральная структура паспяхова ўзнаўляецца ва ўсіх узроставых групах. Так, узровень апазіцыйнасці сярод моладзі істотна вышэйшы, чым сярод пенсіянераў, але апазіцыйнасць адмаўляецца перадавацца, як эстафетная палачка, ад пакалення да пакалення.

Простыя схемы не працуюць, у тым ліку і схема, якая звязвае ўзровень падтрымкі АП з ростам рэальных даходаў насельніцтва. Гэта схема пацвярджалася сацыялагічнымі апытаннямі на працягу амаль двух дзесяцігоддзяў. У яе верылі не толькі апаненты ўлады, але і самаўлада.Яктутніпрацытаваць галоўнага персанажа маіх «азбук паліталогіі»: «Нельга не прызнаць справядлівасць ісціны аб тым, што маленькая зарплата здольная разбурыць нават самую моцную дзяржаву».

Добра сказана, пагадзіцеся. Але сказана ў маі 2001 года. А ў жніўні 2015-га, выступаючы перад працоўным калектывам ААТ «Мінскі завод колавых цягачоў», АП заявіў, што «не гэта сёння галоўнае». І, як паказалі далейшыя падзеі, ён мае рацыю.

Каб разабрацца, звярнуся па дапамогу да амерыканскіх псіхолагаў Лі Роса і Рычарда Нісбета, аўтараў кнігі «Чалавек і сітуацыя». Псіхолагі перакананыя, што цяжка, а часцей за ўсё немагчыма, прадказаць паводзіны чалавека ў канкрэтнай новай сітуацыі на падставе назіранняў за яго дзеяннямі ў іншых сітуацыях або на падставе ведаў пра рысы яго асобы.

Чаму парушылася звыклая залежнасць паміж дынамікай даходаў насельніцтва і дынамікай рэйтынгу? Змянілася сітуацыя. Ранейшая характарызавалася сацыяльным кантрактам «Лаяльнасць у абмен на рост даходаў». Ён быў прапанаваны АП пасля перамогі на выбарах 1994 года, і насельніцтва з ім пагадзілася.

Стабільнасць, згодна з гэтым кантрактам, — гэта двухзначны рост даходаў. Да добрага чалавек прывыкае хутка, таму лакальныя зніжэнні тэмпаў росту даходаў з двухзначнага да аднaзначнага неадкладна прыводзілі да падзення рэйтынгу.

У чацвёртай пяцігодцы магчымасці беларускай мадэлі нарошчваць даходы насельніцтва былі цалкам вычарпаныя. Прыгадаем фінансавы крызіс 2011 года з яго трохразовай дэвальвацыяй «зайчыка» і верасьнёўскім абсалютным мінімумам электаральнага рэйтынгу АП — 20,5%.

Правядзенне чарговай прэзідэнцкай выбарчай кампаніі ва ўмовах ранейшага сацыяльнага кантракту пагражала вялікімі непрыемнасцямі. Але выхад падказала вайна ва Украіне.

Зарплата тут ні пры чым

Пра ўвядзенне новага сацыяльнага кантракту «Лаяльнасць у абмен на выжыванне» АП абвясціў у сваім навагоднім звароце: «Упэўнены, кожны з нас жадае хутчэйшага аднаўлення міру на зямлі нашых братоў. Гэта шчырае, душэўнае пачуццё нашага народа. Мы, беларусы, жадаем міру ўсім нашым сябрам і суседзям. Мы робім і будзем рабіць усё, што ад нас залежыць, каб зберагчы яго і абараніць. Мір — гэта аснова жыцця і росквіту. І таму ў надыходзячым 2015 годзе перш за ўсё я жадаю ўсім нам міру — міру ў душы, міру ў сем’ях, міру ў краіне!»

Але сацыяльны кантракт — не пальчаткі, якія ўлада здольная мяняць у любы момант, кіруючыся пры гэтым выключна сваімі інтарэсамі. Чаму ж тады беларускае грамадства прагнулася пад новую сітуацыю?

Стандартнае тлумачэнне — нябачаная да таго актыўнасць прапаганды. Маўляў, перш чым у інфармацыйную апрацоўку насельніцтва ўключыліся айчынныя СМІ, яно ўжо было неаднаразова абстралянае з галоўных калібраў федэральных тэлеканалаў Расіі. Прычым сучасныя тэхналогіі дазвалялі весці прыцэльны агонь.

Вось як эфектыўнасць прапаганды тлумачыць палітолаг Уладзімір Пастухоў: «Уся тэхніка маніпуляцыі, якой бы разнастайнай і крэатыўнай яна ні здавалася, у канчатковым рахунку заснаваная на вызваленні архаічных сацыяльных інстынктаў, і перш за ўсё — на інстынкце самазахавання першабытнай супольнасці. Людзі ў хвіліну небяспекі гуртуюцца вакол правадыра, як зграя вакол важака».

Запярэчыць тут мне няма чаго, але можна дапоўніць.

Адмова АП выконваць ранейшы сацыяльны кантракт, безумоўна, сярэднестатыстычнага прадстаўніка беларускай «большасці» не парадавала. Але адна справа — «пакрыўдзіцца» ў адказ на часовае зніжэнне даходаў, і зусім іншае — адмовіць у сваёй лаяльнасці рашуча і беспаваротна.

Такая адмова магчымая толькі пры наяўнасці альтэрнатывы. Гаворка ідзе не пра персанальную альтэрнатыву. Тут тонкі момант. Паспрабую патлумачыць яго з дапамогай культуролага Ігара Якавенкі: «Чалавек пачынае бунтаваць не тады, калі яму чагосьці не хапае, а калі руйнуецца карціна свету і перажываецца спецыфічны стан касмічнага сіроцтва».

З такімі перажываннямі і сутыкнуўся тыповы прадстаўнік беларускай «большасці» пасля распаду СССР. Рынак з яго канкурэнцыяй пагражаў разбурыць звыклую карціну свету, сфармаваную пад дахам патэрналісцкай дзяржавы савецкага ўзору. Таму на першых прэзідэнцкіх выбарах у Беларусі, як і на ўсіх наступных, на коне сталі не персоны, а правa «большасці» на захаванне ранейшай карціны свету.

Сацыяльныя канфлікты не зводзяцца да матэрыяльных фактараў. Чалавек савецкі і постсавецкі можа вытрываць практычна любыя формы і ўзроўні сацыяльнага прыгнёту. І таму бессэнсоўна адсочваць дынаміку сярэдняй зарплаты ў доларавым эквіваленце, пакуль дзяржава здольная хоць бы ў мінімальнай ступені абараняць чалавека дарынкавай культуры ад стыхіі рынку.

(скарочана)

Сяргей Нікалюк
“Новы час”

ВЫБАРЧАЯ КАМПАНІЯ

ВОСЕМ ГАРАНТЫЯЎ АД НАРОДНАГА ВОЛЕВЫЯЎЛЕНЬНЯ

Лідзія Ярмошына паабяцала на наступных выбарах празрысты падлік галасоў. І сказала, што будзе распрацавана адмысловая працэдура. Можна было б пасьмяяцца, паёрнічаць — маўляў, які можа быць давер да яе.

Але калі сапраўды кіраўніца ЦВК сваё абяцаньне выканае, то ці стануць выбары сапраўднымі? Зразумела, не, бо ў Беларусі створаная цэлая сыстэма атрыманьня ўладамі патрэбнага выніку. Працуе дзяржаўная машына, усе элемэнты якой за 20 гадоў адшліфаваныя, яна ўвесь час дапрацоўваецца, удасканальваецца і працуе як швайцарскі гадзіньнік. Беларускія выбары — гэта цікавы палітычны фэномэн. Дзеля яго вывучэньня варта пісаць дысэртацыі, навуковыя дасьледаваньні, ладзіць адмысловыя міжнародныя навучальныя сэмінары.. Магчыма, нават грошы на гэтым зарабляць...

Я налічыў восем колаў абароны, мэханізмаў, якія прадугледжваюць страхоўку і перастрахоўку, гарантыю ад нечаканасьцяў, выпадковасьцяў народнага волевыяўленьня.

Па-першае, гэта склад выбарчых камісіяў, у якія не дапускаюць апазыцыянэраў. Прычым гаворка ідзе не толькі пра ўчастковыя, але і пра тэрытарыяльныя камісіі. Як мы маглі назіраць на апошніх выбарах, менавіта тэрытарыяльныя камісіі «правільна» лічаць падпісныя лісты і, у залежнасьці ад палітычнай установкі, вызначаюць патрэбных уладзе кандыдатаў.

Па-другое, датэрміновае галасаваньне. Гэтым разам улады паставілі рэкорд: 36% прагаласавала да асноўнага дня выбараў. Гэта такі гандыкап, фора, запас, які павінен стварыць перавагу на старце і выкарыстоўваецца для гарантаванай перамогі патрэбнага кандыдата.

Па-трэцяе, мабілізацыя праўладных назіральнікаў. Іх колькасьць павінна быць такая, каб нэўтралізаваць незалежных назіральнікаў, паралізаваць іх працу, а ў ідэальным варыянце — прыбраць тых незалежных назіральнікаў з выбарчага ўчастку. Так бы мовіць, «па патрабаваньні грамадзкасьці».

Па-чацьвёртае, экзыт-полы праўладных сацыялягічных структур, якія павінны легітымізаваць, пацьвердзіць аб’ектыўнасьць таго выніку, які загадзя вызначаны ўладамі.

Па-пятае, назіральнікі пазбаўленыя магчымасьці сачыць за падлікам галасоў. Яны вымушаныя знаходзіцца на такой дыстанцыі, зь якой нічога ня ўбачыш.

Вось Ярмошына абяцае нібыта гэтую дыстанцыю скараціць і дазволіць назіральнікам стаяць каля стала, дзе адбываецца падлік. Але тут, і гэта **па-шостае**, узьнікае яшчэ адна перашкода. Чальцы выбарчых камісіяў лічаць бюлетэні цішком. Таму, каб працэдура сапраўдыла ўзмоцнена, назіральнік павінен мець добры зрок і быць вельмі ўважлівым. І, акрамя таго, колькасьць назіральнікаў павінна супадаць з колькасьцю чальцоў выбарчых камісіяў, каб можна было сачыць за кожным і мець на фінішы поўную карціну. У выбарчых камісіях працуе каля 70 тыс. сябраў. Вось такая колькасьць незалежных назіральнікаў павінна быць, каб ахапіць усе ўчасткі.

Па-сёмае, нават калі вынікі падліку на ўчастку не выклікаюць сумненьняў, то, як паказвае выпадак у Баранавічах, яны могуць карэктавацца на ўзроўні тэрытарыяльных камісіяў. Дакладней, лічбы ўзгадняюцца з райвыканкамам і аблвыканкамам, а тэрытарыяльныя камісіі іх агучваюць.

І, нарэшце, **па-восьмае**, апошняя інстанцыя, якая падсумоўвае вынікі ў адпаведнасьці з палітычнай дырэктывай, — гэта Цэнтравыбаркам на чале зь Ярмошынай. Якія яна атрымлівае лічбы зь месцаў, ніхто ня ведае, усё непразрыста.

Такім чынам, восем эшалёнаў абароны, восем страховачных паясоў, восем колаў пекла. То бок супраць народнага волевыяўленьня працуе цэлая дзяржаўная сыстэма. І выпадзеньне аднаго элемэнта, прарыў адной лініі абароны нічога сам па сабе не вырашае.

Валер Карбалевіч
“Радыё Свабода”

РУССКИЙ МИР

«ХОТЯТ ЛИ РУССКИЕ ВОЙНЫ? ХОТЯТ!»

Экс-ведущий программы «600 секунд», российский публицист Александр Невзоров рассказал, как телевидение сформировало «путинское большинство» и нужно ли Евросоюзу отвечать на пропаганду.

«На телевидении работают солдаты и наемники, которые очень плохо представляли себе, на что идут»

— Теперь уже Нобелевский лауреат Светлана Алексиевич недавно сказала в интервью «Радио Польша», что русские тележурналисты - преступники. Как вы оцениваете роль телевидения в создании пресловутых 86%, во всем поддерживающих Путина?

— На телевидении работают солдаты и наемники, которые очень плохо представляли себе, на что идут. Когда вся эта бодяга начиналась, всех старых волков информационных войн приглашали, со всеми беседовали. Предлагали достаточно интересные условия. Я сразу решил, что вписываться в эту историю не буду, смекнув, что подразумевается ответственность рано или поздно. И ответственность, скорее всего, не просто административная.

А тот, кто поглупее или помоложе, согласился. Какие вы к ним сможете предъявить претензии? Они будут вам объяснять, что действовали из любви к Родине. Это совершенно бессмысленная формулировка, но им закачали в вену тот идеологический наркотик, который позволил им вытворять все то, что они вытворяют. И я не верю в то, что действительно можно отзомбировать 86%. Люди верят только в то, во что они безумно хотят верить.

Порнографический журнал может вызвать эрекцию, но он никому не в состоянии вырастить пенис. То есть они эрегировали тот пенис, который всегда был, есть и, я подозреваю, будет, пока не разделится на много-много маленьких и не таких страшных пенисов.

— Но сама тема была задана Кремлем?

— Конечно.

— Кем выполнялся этот заказ? Это люди из 90-х или поколение 2000-х?

— Это совершенно разные люди. Поймите, что шумной Гааги или Нюрнбергского процесса не получится. У нас нет скальпеля той тонкости, где мы точно сможем отделить корыстолюбие, подлость от так называемой любви к России. Представление о национальном благополучии от фашизма и черносотенных истерик. Все равно они будут говорить, что сражались за Родину.

— Ведущий канала «Россия» Эрнест Мяцкявичус так и заявил про себя и коллег: мы в окопе, нужно воевать. Когда российское телевидение в этот окоп попало: в середине двухтысячных или с приходом Путина?

— Они у меня выпали из поля зрения, я особо не интересовался. Есть гораздо более важные вопросы, чем вся эта пропаганда. Все это неизбежно: государство как такой питекантроп. Есть у него кость – он ее поднимет и шарахнет по лбу того, кто сидит рядом, если надо отобрать шкуру, женщину или лягуху, которую они вместе поймали и хотят сожрать. Ну воспользовались они этим инструментом... И причем, никому же не говорилось: «Давайте вы будете обеспечивать кошмарный кровавый фашизм, а мы за это вам будем платить». Повторюсь, это все шло в режиме «Они сражались за Родину». Поскольку, в основном, журналистская братия относится к, скажем так, недалекой и не очень развитой публике, наживку проглатывали и даже после нее рыгали.

«Ненависть – единственное, что в России позволяет объединиться и испытывать общенациональный оргазм»

— В результате россияне поверили, что на Украине фашисты...

— Не переоценивайте. Россияне хотели поверить, что на Украине фашисты. Хотят ли русские войны? Хотят! Им нужен враг, им нужно кого-то ненавидеть. Потому что ненависть – единственное, что в России при отсутствии науки, собственной культуры, других существенных факторов, позволяет объединиться и испытывать общенациональный оргазм, синхронный. Злоба хорошо объединяет академика и милиционера, полотера и генетика.

— Но порой пропаганда производит непредвиденный эффект. Канал «Россия» в мае показал документальный фильм «Варшавский договор» о том, как здорово Советский Союз помог Чехословакии в 1968 году не допустить кровавого переворота. В Чехии и Словакии главы МИД возмутились: там-то считают эти события началом советской оккупации. Разве создатели фильма планировали внешнеполитический скандал?

— Во-первых, я не знаю, на что он был рассчитан, я не имею никакого отношения к его созданию. Но вообще когда делаются более-менее затратные госзаказочные штучки, то закладывается в планах и международный скандал тоже. Когда следует жесткая реакция на тот или иной фильм, это лучшее доказательство для внутреннего социума: «Посмотрите, в какой мы осаде, как ощетинились штыки вокруг в ответ на нашу правду!» Я подозреваю, негативная реакция еще и подпитывается, как правило. Ведь для того, чтобы она гарантированно возникла надо прилагать особые усилия, в том числе материальные. Иначе это может вызвать какой-нибудь бухтеж, но отчетливых заявлений, деклараций с нужных трибун не последует. Им нужен враг – они его получают, производят этого врага в должных количествах.

— Насколько эту ситуацию можно контролировать? Складывается ощущение, что россияне не понимают просто, как устроен современный мир, как он живет. Телевизор этого просто не дает...

— Мы говорим о 86%. Эти люди всерьез смотрят «Битву экстрасенсов» или стоят в очереди к какому-нибудь поясу какой-нибудь Богородицы, забавляются верой в Бога или другими неолитическими радостями. О чем мы можем говорить, о каком уровне? Бесконечные проявления архидремучести, невероятной потери ориентации в пространстве, в современности, в мире, - во всем. И попы захватили командные высоты не только потому что предлагали хорошие откаты и умеют наряжаться, но и потому что такая возможность представилась. Сбросьте народ со счетов, в России это фактор несущественный. В России всегда все устраивают 2-3% отщепенцев, которые обладают креативностью, дерзостью, умом, просвещенностью и силами, а «большинство» поменяет политические и религиозные взгляды в течение 12 часов на полностью противоположные.

«Пусть лучше бомбят Сирию, чем Украину, ведь им все равно кого-то бомбить надо»

— Это декорации или авторитарный режим?

— Это декорации. Когда меня спрашивают, есть ли в России фашизм, я всегда говорю: откуда может взяться фашизм в стране, в которой нет промышленности? Где нет 5-6 млн злобных крепких и сытых пролетариев, которые пойдут вешать евреев и других журналистов и громить редакции газет? И патриотические, и православные речи, речевки, восторги, блестящие глаза, когда узнают, что мы опять кого-то бомбим, – это все наносное и очень быстро проходящее.

— Может ли так выйти, что общество и власть заиграются? Например, бомбардировки в Сирии уже затрагивают интересы очень серьезных мировых игроков.

— По мне, пусть лучше бомбят Сирию, чем Украину, ведь им все равно кого-то бомбить надо. У них есть несколько бомбардировщиков, истребителей, некоторое количество бомб. И появилась теперь легальная возможность кого-то бомбить и показывать об этом по всем каналам классный сериал со взлетами, истребителями, очками, героями.

— Напоследок про народы России и Украины: насколько сильно они разделены войной? Может ли измениться нынешняя ситуация?

— Рана, которую нанесла Россия Украине, очень глубока и кровоточива. Вероятно, такое не прощается. Даже беззлобность украинцев в этом случае может не выдержать и эти отношения будут плохими всегда. По крайней мере, пока не подрастет 3-4 поколения, которым будет наплевать. Кроме того, все устаревает. И вполне возможно, что в недалеком будущем такие понятия как родина, граница тоже, наконец, устареют. И люди поймут, что это очень искусственные и очень опасные понятия. Тогда, возможно, произойдет какое-то единение... В общем, черт его знает, но, конечно, напакостничали мы страшно.

(скарочана)

Артем Филатов
Радио Польша

НАШЫ ЗАРОБКІ

СРЕДНЯЯ ЗАРПЛАТА ПАДАЕТ ВТОРОЙ МЕСЯЦ

Средняя зарплата по стране сокращается второй месяц подряд. В сентябре она упала на 1,5% и составила 6 миллиона 863 тысячи 950 рублей. За прошлый месяц белорусы недосчитались 107,6 тысячи рублей, сообщает Белстат.

В пересчете на доллары по средневзвешенному курсу Нацбанка за сентябрь средняя зарплата равнялась 389 долларам. Напомним, в декабре прошлого года она составляла 621 доллар.

За прошлый месяц зарплаты белорусов «усохли» на 26 долларов, а с начала года — на 232 доллара.

Зарплаты в сентябре выросли только в промышленности — до 7 387,2 тысячи (плюс 28 300 рублей за месяц), а также в образовании — до 4 810,1 тысячи (плюс 174 200 рублей). Учителя в сентябре в среднем получали 5 806,5 тысячи (плюс 286 400 рублей), а профессорско-преподавательский состав — 7 543,4 тысячи рублей (плюс 634 500).

При этом заработки упали на транспорте и в связи — до 7 661,9 тысячи (минус 124 300 рублей за месяц), в сельском и лесном хозяйствах — до 5 104,8 тысячи (минус 607 600 рублей), в строительстве — до 8 338,9 тысячи (минус 5700 рублей), а также в здравоохранении — до 5 657,8 тысячи (минус 11 000 рублей). Врачи в среднем получали в прошлом месяце 8 945,4 тысячи рублей (минус 84 200 рублей), средний медперсонал — 5 596,7 тысячи рублей (минус 27 900 рублей).

Напомним, министр здравоохранения Василий Жарко накануне заявил, что «средняя заработная плата у врача — 9,8 миллиона рублей с учетом совмещения». По его словам, молодой специалист сейчас зарабатывает в зависимости от того, какой у него профиль. В среднем его зарплата составляет 4–4,5 миллиона рублей.

Лидируют по уровню зарплат по-прежнему специалисты, работа которых связана с вычислительной техникой, — более 27,6 миллиона рублей. Меньше всего средняя зарплата у работников, занятых в сфере предоставления социальных услуг, — 4 миллиона рублей.

Реальная заработная плата (заработная плата, рассчитанная с учетом роста потребительских цен на товары и услуги) в январе-сентябре этого года уменьшилась на 3,1% по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

В прошлом месяце она упала на 2,8% по сравнению с нынешним августом.

Самая высокая средняя зарплата в сентябре привычно была в Минске — 9 миллионов 287,8 тысячи рублей (плюс 54 тысячи за месяц), а самая низкая — в Могилевской области (5 миллионов 906,9 тысячи рублей, что на 184 тысячи меньше, чем в августе).

Реальная заработная плата (заработная плата, рассчитанная с учетом роста потребительских цен на товары и услуги) в январе-сентябре этого года уменьшилась на 3,1% по сравнению с аналогичным периодом прошлого года. В прошлом месяце она упала на 2,8% по сравнению с нынешним августом.

FINANCE.TUT.BY

Заснавальнік і рэдактар: Станкевіч Георгій Мікалаевіч

Адрас рэдакцыі: Бешанковіцкі раён, в. Старыя Ранчыцы, e-mail: stan62@list.ru, тэл. 60237, маб. +375292184739
Газета выдаецца з сакавіка 2005г.

Падпісана да друку 30.10.2015 у 16.40
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца на ўласным абсталяванні.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.